

Werknemersrechten op een bord langs de weg

Op uitnodiging van de Palestinian General Federation of Trade Unions bracht afgelopen februari een delegatie van FNV en Abvakabo FNV een werkbezoek aan de Palestijnse gebieden en Israël. Onder leiding van Ton Heerts en Corrie van Brenk werd gedurende drie dagen vakbondscollega's bezocht, ervaringen uitgewisseld en indrukken opgedaan.

Uitleg vakbondsrechten; Bezoek FNV en Abvakabo FNV aan de Palestijnse Gebieden en Israël, feb. 2014

Aan het begin van een stoffige weg staan twee eenvoudige bouwketen. In de ene zijn wat sanitaire voorzieningen te vinden en in de andere is een vakbondskantoorje van de Palestinian General Federation of Trade Unions (PGFTU) gevestigd. Verderop langs de weg staan zeecontainers die als opslagplek dienen. Ervoor hebben verkopers van groente, fruit en andere etenswaren hun handel uitgestald. De weg loopt uit op een groot en intimiderend hekwerk. Vanuit een wachttoren volgen Israëlische militairen elke stap die er gezet wordt. We zijn hier bij de grensovergang met Israël bij Qalqiliya.

Checkpoint Qalqiliya

Over de grens zonder rechten

Dagelijks passeren hier duizenden Palestijnen de grens om in Israël te gaan werken. Mits ze een werkvergunning hebben. Het quotum op het aantal vergunningen dat wordt afgegeven is

echter veel lager dan het aantal arbeiders dat op zoek is naar werk. Daarom steken dagelijks nog eens vele duizenden Palestijnen illegaal de grens over. Met alle risico's van dien en zonder rechten.

Ontvangst bij PGFTU

Shaher Sa'ed, voorzitter van de PGFTU, vertelt dat hij met lede ogen moet aanzien dat arbeiders voor hun werk zijn aangewezen op Israël. Maar het is hem vooral een doorn in het oog dat Palestijnen illegaal of in de nederzettingen aan het werk gaan. De vraag naar werk is echter zo groot, dat hij ook beseft dat er voor veel mensen niet veel anders op zit. In Palestina zelf is onvoldoende werkgelegenheid en geen werk betekent geen inkomen, want er is ook geen sociale zekerheidsstelsel.

Palestijnse arbeiders die met een vergunning in Israël werken vallen onder de Israëlische arbeidswetten. De ervaring is echter dat veel werkgevers zich niet aan de wet houden, met name in de nederzettingen worden Palestijnse arbeiders uitgebuit. Er moet dus op toegezien worden dat de Palestijnen daadwerkelijk kunnen terugvallen op de wettelijke afspraken. Om hen daarmee te ondersteunen heeft de PGFTU kantoorjes zoals bij de grensovergang bij Qalqiliya waar arbeiders terecht kunnen met klachten en voor informatie over hun rechten.

Van de nood een deugd maken

De PGFTU zoekt ook actief contact met de arbeiders op. Husain Al-Foqahaa, een vertegenwoordiger van de PGFTU, vertelt dat er in Galqiliya van de nood een deugd wordt gemaakt. Tijdens het wachten in de lange rij voor de grensovergang worden arbeiders door vakbondsleden geïnformeerd en georganiseerd. Een efficiënte manier om arbeiders te spreken. Ook hangen er langs de weg borden waarop de werknemersrechten worden uitgelegd. Dit alles is hard nodig, want veel werknemers zijn niet op de hoogte van hun rechten.

Hoewel het informeren van werknemers over hun rechten belangrijk en noodzakelijk is, is dit onvoldoende om ervoor te zorgen dat werknemers eerlijk worden behandeld. Palestijnse arbeiders stuiten op grote moeilijkheden als ze schendingen van hun rechten aankarten bij hun werkgever. Een van de problemen zijn de maatregelen die worden genomen tegen arbeiders die zich organiseren of juridische stappen ondernemen tegen werkgevers. In theorie

kunnen Palestijnse werknemers in Israëlische dienst op ondersteuning rekenen van Histadrut, de Israëlische federatie van vakbonden. In de praktijk komt hier echter weinig van terecht volgens Hanna Zohar, oprichtster van de Israëlische non-profit organisatie Kav LaOved (workers Hotline). Deze organisatie houdt zich intensief bezig met de bescherming van werknemersrechten in Israël en Palestina.

Betere voorlichting geven aan arbeiders

Kav LaOved heeft onlangs een project ontwikkeld dat zich richt op ambtenaren van het Ministerie van Arbeid in Jericho. De organisatie heeft Abvakabo FNV gevraagd dit initiatief te financieren. Het doel van het project is om medewerkers van het ministerie te scholen in Israëliisch arbeidsrecht, zodat zij betere voorlichting kunnen geven aan arbeiders die in Israël met uitbuiting worden geconfronteerd. Daarnaast voorziet het project in voorlichtingsmateriaal voor Palestijnse arbeiders, zodat zij vooraf informatie tot hun beschikking hebben over wat hun rechten zijn. Op deze manier hoopt de organisatie de positie van arbeiders te versterken.

Kritiek

Er is overigens niet alleen kritiek op Israëlische werkgevers. Ook Palestijnse werkgevers leven lang niet altijd de wetten na. In oktober 2012 heeft de Palestijnse Autoriteit een minimumloon ingesteld van 1450 shekel per maand (wat neerkomt op ongeveer 300 euro). Behalve het feit dat dit nog onvoldoende is om Palestijnen ervan te weerhouden in Israël of in de nederzettingen te gaan werken, wordt het minimumloon lang niet altijd betaald. Daarnaast vormen lange werkdagen en het gebrek aan sociale zekerheid de belangrijkste problemen waar werknemers in Palestijnse dienst tegenaan lopen.

Negatieve opvattingen kinderopvang

Kinderopvang in vluchtelingenkamp Jalazone

Vooraf in de sectoren waar veel vrouwen werkzaam zijn, zoals in de textielindustrie en in de zorg en welzijn, ligt het salaris vaak ver onder het minimumloon. Een groep werknemers die er uit springt zijn de vrouwen in de kinderopvang. Zij worden ernstig onderbetaald en als er om meer loon wordt gevraagd dreigt ontslag. De positie van deze werkneemsters wordt nog

eens verder verzwakt door de negatieve opvattingen over kinderopvang. De algemene opinie is dat vrouwen voor de familie horen te zorgen en als zij moeten werken, dan moeten zij binnen de familie voor opvang van de kinderen te zorgen. Daarnaast ziet men niet dat kinderopvang een belangrijke rol kan spelen in de ontwikkeling van het kind en dient als voorbereiding op verdere scholing. Om hun rechten beter te kunnen verdedigen, zullen deze werkneemsters binnenkort een eigen vakbond oprichten.

Veel werk te verzetten

Er is dus nog veel werk te verzetten om ervoor te zorgen dat bestaande afspraken en wetten, zoals het minimumloon, worden nageleefd. Toch heeft de PGFTU zich voor de komende jaren nieuw doel gesteld. Voorzitter Sa'ed vertelt dat de vakbonden zich gaan inspannen voor de opbouw van een sociaal vangnet. Hierover is onlangs een nationaal akkoord gesloten. Speerpunten voor de vakbonden zijn onder andere een zwangerschapsverlofregeling en een arbeidsongevallenverzekering. Daarnaast is het opzetten van een systeem voor de oudedagsvoorziening een doel waar de PGFTU zich hard voor wil maken.

Tekst en foto's:

Reinier Asscherman

Verenigingsmedewerker Kaderopbouw, Abvakabo FNV